

Att göra en stege är lite som att göra en stol med två ben. Förutom att klättra på kan den användas som t.ex. kläd- eller pryhängare. Då räcker det med klenare virke.

Stege

Det krävs en viss framförhållning för att göra en stege. Benen behöver inte vara torra, men det måste pinnarna, som annars krymper och lossnar.

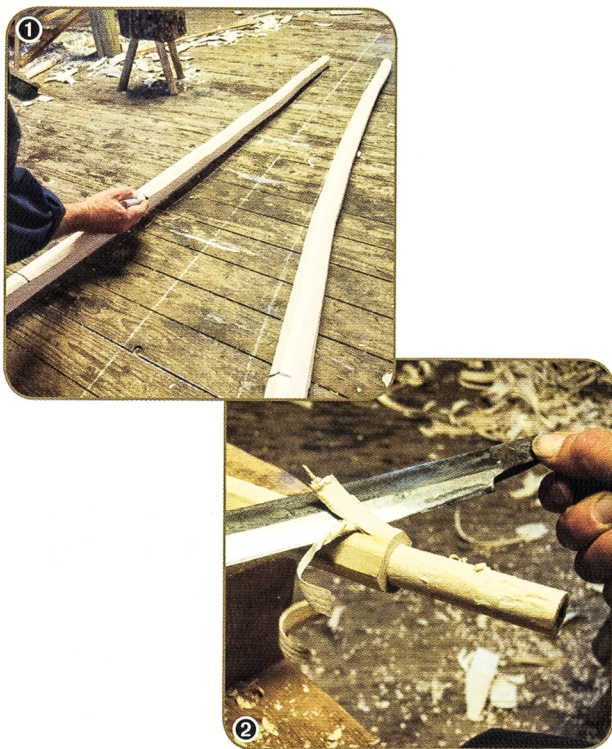
Benen

En kluven stam spricker mindre än en hel. Bäst är nog att göra stegens ben av de två halvor man får genom att klyva en rak stam i mitten. Men det är sällan man lyckas klyva en lång stam med kilar eller spräckjärn utan att den vrider sig. Ta därför antingen till klyv- eller bandsågen eller gör som jag har gjort här och använd två stammar i stället för en. Jag räknar med några sprickor, men det är inte hela världen.

Här blev det hassel till ben, men nästan vad som helst duger. Gran är ett lätt och oftast rakt träd även om det också har gott om kvist. Benämnena har fått torka sakta i uthus och är halvtorra. Ska stegen stå ute eller i en lada räcker det bra. Ska du ha den inne i bostaden är det bästa om du låter benen torka lite mer någonstans där det är uppvärmt. Men det är inte alltid man har lust eller tid att vänta. Man kan också ta helt nyfällda stammar, men får då räkna med fler torksprickor. Ställ då inte in den färdiga stegen precis vid brasan eller spisen, utan låt den torka försiktigt.

Stammarna som ska bli ben lägger jag som jag vill ha dem bredvid varandra och markerar vilka ytor som ska vara inåt och utåt. Här vill jag ha dem åttakantiga men täljer dem först fyrkantiga med bandkniv. ❶

Lättast är att göra en stegen där alla stegpinnar är lika långa och har samma avstånd från varandra. Här har jag gjort det lite mer avancerat: avståndet mellan pinnarna varierar och dessutom är stegen avsmalnande. Stegpinnarna får då olika längd och tapphål borras inte i rät vinkel.

För att mäta ut hur långa stegpinnarna ska vara och i vilken vinkel pinnarnas tapphål ska borras, tar jag hjälp av verkstadens golvbräder, som får illustrera stegpinnarnas riktning. Med krita ritas en linje i rät vinkel mot golvbräderna. På vardera sidan om den uppritade mittlinjen läggs stegbenen som jag vill ha dem.

Jag märker ut var stegpinnarna ska placeras och antecknar hur långa de ska vara. ❶ En smyginkel läggs på något av benen, eller mot en linje som ritats efter benen, och ställs in efter golvbräderna. Eftersom det är inte dags att borra än ritas vinkeln upp på en bräda. Nu är det hög tid att tänka på stegpinnarna.

Klyv & tälj stegpinnarna

Redan nu kan det vara bra att veta vilken borrar du ska använda till stegpinnarnas tapphål så att du inte gör ämnena för smala. Här används en 19 mm spiralbollar.

Gör stegpinnarna så långa att de, om du vill, kan ha genomgående tappar. Mer om det längre fram.

Jag klyver ut pinnämnena ur en färsk askstam. Först klyvs stammen i mitten. De två halvorna klyvs i sin tur i mitten, och sedan även fyrklovarna. Exakt hur du ska klyva beror givetvis på hur grov stammen är.

Tälj dem något så när runda med bandkniven. Du behöver inte vara för noggrann, de ska täljas mer när de har torkat.

Lägg eller ställ sedan in dem för torkning någonstans där värmen är på. Pinnarna måste vara riktigt torra för att inte riskera att lossna när du har satt ihop stegen.

När stegpinnarna är torra

När pinnarna har torkat är det dags att göra tappar. Jag svarvar dem men de kan också täljas, vilket beskrivs i kapitlet om trebent pall. Jag ska låta alla tappar gå igenom benen och låsa dem med en kil i varje tappände. När man väljer detta sätt att låsa tappar måste de ha ett markant stopp, en nacke, så att kilarna har något att verka mot. Den här nacken vid tappslutet gör man lätt i svarven.

Men tappar behöver inte vara genomgående, och det är inte nödvändigt att låsa eller säkra alla pinnar.

Du kan också variera och ha ett par pinnar med genomgående, kilade tappar medan de andra pinnarna inte går igenom hela benet.

Andra sätt att låsa stegpinnarna kan ses i kapitlet "Harskramla", s. 70.

Först svarvas pinnarna med skölpl där tappar ska göras så att ämnet där blir helt runt. Jag markerar tapparins inre kant genom att sticka ner mejselspetsen. Därefter fortsätter jag att svarva tappen med mejseln och tar det sista med tappstålet.

När det är klart snyggar jag till pinnarna med bandkniven igen. ❷

Oavsett om du svarvar eller täljer så bör du borra hål i en torr bräda med borrar du ska använda för att prova om tappar är lagom grova. Tappen ska inte gå i för lätt, men den behöver inte vara lika tajt som när du gör en stol.

För att minska risken att benen spricker när tappar slås dit och ändå få en stark sammansättning, täljer jag bort en aning på den del av tapparins ytor som ska veta mot benens långsidor (beskrivs utförligare i kapitlet "Barnstol & pall", se s. 78).

Knoppar

Knoppar i toppen på stegens ben är kanske på gränsen till överdrivet, men vill du ha det så märker du ut var du ska ha dem. Såga ett snitt med sågen. Jag sätter en tejpbit på sågen för att få lika djupt snitt runt om. Sedan kan du jobba med stämjärn, yxa och täljkniv. Se mer om knoppar i kapitlet "Stång", s. 36.

Borra i benen och sätt ihop

Ett sätt att borra hålen är att spänna fast stegbenen vågrätt någonstans i lagom höjd att borra i. Då kan du lätt få en vinkel rätt genom att ha ett vattenpass på

Ett par limknektar är också till god hjälp. ④

Såga av nästan allt av tappen som sticker ut men spara ett par millimeter. Gör kilar av något torrt trä. Jag klöv ut kilämnarna av torkade askbitar, tvärs årsringarna, så att de får "stående årsringar", och täljde till dem med bandkniven.

Här slår jag upp en öppning för kilen med ett stämjärn och slår in kilarna. Ett alternativ är att såga upp ett spår för kilen i tappen innan du sätter dit pinnarna i benen, men var då noga med att pinnens båda kilspår kommer parallellt med varandra.

När stegen är hopsatt behöver du kanske justera benlängden. Ställ stegen på ett golv eller en skiva är något så när plan. Palla under med kilar eller något annat du har till hands så att stegen kommer i "våg". Lagg en kloss på golvet eller skivan och en penna på klossen, märk ut runt båda benen och såga.

Nu är det bara ytbehandlingen kvar, se s. 116.

borren. Här spänner jag i stället fast benen med ett par tvingar på ett par bockar eller bänkar. Lagg smygvingeln på bänken eller håll den mot stegbenen och syfta efter den. ⑤ När ett hål är borrarat kan du sätta i en penna och även syfta efter den när du ska borra nästa hål.

När du har gjort likadant även på det andra benet och det är dags att slå i pinnarna, slår du först i alla pinnar i ena benet, sedan ska de in i det andra. Det är lite knivigare, så har du ett par "extra händer" till hands är det bra.

